

MANOLO BARRIOS

“Andorra és un paradís fiscal light”

Oscar Ribas Reig

Banquer andorrà

Membre d'una de les nissagues més influents del Principat d'Andorra, Òscar Ribas Reig ha desenvolupat una intensa trajectòria professional tant en el món de la política com en el de l'economia. Primer cap de Govern d'Andorra fins el 1995 i posteriorment president de la Banca Reig, propietat de la família, Òscar Ribas és actualment president honorari d'Andbanc, societat creada el 2001 fruit de la fusió entre la Banca Reig i el Banc Agrícola. Als seus seixanta-sis anys assegura que està retirat tant de la política activa

com del món dels negocis, però això no vol dir que hagi deixat d'opinar sobre els temes que més li preocupen, entre ells la posició d'Andorra dins la Unió Europea, el futur econòmic del Principat i el seu estatus de paradís fiscal.

—Andorra ha estat durant molts anys el supermercat d'Europa. Aquí es venia a comprar electrodomèstics, tabac, licor, perfumeria, etc. Això ha canviat amb els anys...

—No, no. Pot canviar, i aquest és el gran problema. Andorra, des dels

anys 60 fins ara, s'ha anat convertint en un basar, aprofitant els avantatges fiscals que teníem. Però ara precisament estem en una cruïlla. És a dir, a fora d'aquí se'ns canvien les regles del joc. Hi ha una realitat que en els anys 60 i 70 no hi era, que és la Unió Europea. Estem encerclats per un mercat cada dia més competitiu i aquí hem d'anar ampliant i perfeccionant aquest basar o *duty free*. Però la gran pregunta que ens hem de fer és si aquesta situació, dintre de les noves circumstàncies que ens vénen donades pel nostre entorn, es podrà mantenir o no. Jo, en aquest sentit, sóc bastant pessimista. Només cal veure la realitat. De la mateixa manera que la UE va suprimir els *duty free* dels aeroports, s'ha de pensar que a mig o llarg termini no permetrà dintre del mateix territori europeu mantenir *duty free*s com el d'Andorra, amb les condicions que hi ha ara. La sortida més intel·ligent seria preveure el que pot passar i iniciar una transformació o arribar a acords amb la UE per mantenir el màxim possible les nostres peculiaritats comercials. L'entorn canvia i aquesta tendència es veu en els paradisos fiscals. És un problema que no sols afecta Andorra, sinó totes les àrees amb peculiaritats fiscals, com Suïssa, Mònaco o Liechtenstein. Això ja pot ser indicador de la pressió que vindrà des de la Unió Europea per la qüestió comercial. No sé si serà d'aquí dos, cinc o deu anys, però és una tendència que serà molt difícil de parar. Fins i tot, penso que serà irreversible.

—Quins efectes poden tenir aquests canvis en l'economia andorrana?

—Imagini's que se suprimís la diferència fiscal que hi ha en determinats productes i la gent no acudís en massa a Andorra, com ho fa ara. Evidentment la crisi econòmica seria profunda per a la societat civil andorrana, però també per a l'estat, ja que gran part del seu pressupost es nodreix dels cèntims que deixen els clients que ens visiten. És a dir, si el sistema econòmic andorrà es limita a viure de l'activitat que genera una gran estació d'esquí i tot el que l'en-

*“Està claríssim
que sense un acord
amb la Unió Europea
difícilment
es pot diversificar
l'economia aquí.
Apostar pel sector serveis
seria el més fàcil”*

volta, mantenir els nivells de prosperitat actual ho veig impossible.

—Així doncs, cap a on s'han de dirigir els esforços?

—Em sembla que vaig ser el primer a dir que cal diversificar. El Govern també parla de diversificar, però no fa res per aconseguir-ho. Potencia el turisme, que ho trobo molt bé. Però com es diversifica l'economia andorrana? Jo crec que s'ha d'orientar cap al sector serveis, si vols una petita indústria que no sigui contaminant, que necessiti poca mà d'obra... La gran qüestió és com es fa això. Està claríssim que sense un acord amb la Unió Europea difícilment es pot diversificar l'economia aquí. Si parlem d'indústria, no som competitius en matèria de costos, malgrat els beneficis fiscals que hi pugui haver, no som competitius per exemple amb el transport. No som productors de matèries primeres tampoc. Apostar pel sector serveis seria el més fàcil, vist com s'han desenvolupat les comunicacions. Les seues socials d'empreses de serveis que hi ha aquí demostren que es pot subministrar a tot el món, però principalment a qui està al nostre costat, que és la UE, però això requereix un acord amb la mateixa UE que ho faci competitiu. De moment, la legislació europea no fa interessant econòmicament muntar societats de serveis a Andorra per una qüestió fiscal. Si jo facturo un programa d'informàtica dins la UE, em retindran el 25% de la factura ja d'entrada. En aquests casos, resulta molt més interessant treballar des de la Seu d'Urgell que des d'Andorra.

—Vostè parla de la necessitat d'arribar a un acord amb la UE. En quin tipus d'acord pensa?

—No podem ser membres de ple dret. Primer, no ens interessa. Segon, suposo que no ens deixarien, perquè si Andorra fos membre de ple dret a la comunitat tindríem dret a vet, tindríem diputats, un comissari com tot-hom... A mi ja m'agradaria poder posar el vet a la comunitat, negociaria moltes coses, però no s'hi pot somiar, de moment. Hi ha un altre sistema que són els tractats d'associació. Jo crec que aquest és el camí, amb una dificultat: que aquests tractats, tal i com es presenten ara, són molt generals, són esquemes que la comunitat treu i els fa extensius a tots els estats que es volen associar. Treuen la fitxa i allà no es mou ningú. Això no ens va bé tampoc. Llavors penso que la millor idea, i sembla que últimament algú més l'ha recollit, és que cal un tractat model d'associació pels quatre microestats històrics, que compartim necessitats semblants i que són San Marino, Liechtenstein, Andorra i Mònaco. La comunitat ha de crear una nova fitxa per a aquests territoris. Aquesta és la prioritat que tenim avui dia a Andorra. I si no és així, la sobirania i la permanència d'aquests microestats quedarà molt en dubte. Amb el temps seran absorbits per la Unió Europea. En el moment en què en aquests microestats es produeixen dificultats econòmiques per culpa de la pressió dels acords que prengui la Unió Europea, la gent anirà perdent aquest esperit nacional, es perdrà la coherència social que proporciona l'estat. Això no són quatre dies, sinó a cinquanta anys vista.

—Ja hi ha voluntat dins la UE de crear aquesta nova fitxa?

—Jo vaig llençar aquesta idea ja el 1994, després d'aprovar la nostra Constitució, però estan molt ocupats. Vaig començar a parlar amb alguns ambaixadors d'Alemanya, Espanya i França, però després potser no s'ha insistit prou en aquest tema. Potser no es veuen els perills que hi ha o potser la comunitat ha estat massa ocupada pensant en la seva ampliació i no té

temps per a aquesta qüestió. Jo considerava llavors que era urgent i ara ho és encara més. Com més s'ampliï la comunitat, més dificultats hi haurà. Abans havíem d'aconseguir l'acord dels quinze. Després de l'ampliació, llavors ja parlarem de vint-i-cinc membres. És urgentíssim que es pugui arribar a aquest acord abans de l'ampliació de la UE.

—Entre les pressions que poden venir de la Unió Europea, n'hi ha una de plena actualitat: Brussel·les està molt interessada a aconseguir l'harmonització fiscal dels estats que en formen part, i suposo que això també tindrà conseqüències per a Andorra.

—És un procés complex que si no és mundial serà fins i tot negatiu per a la Unió Europea. Si suprimeixen només els paradisos fiscals d'Europa, la gent que s'hi refugia se n'anirà a Singapur, a les Illes Caiman... i no oblidem que el primer paradís fiscal és Estats Units. El 50% del blanqueig fiscal de capitals es produeix als Estats Units, en gran part a l'estat de Delaware. Llavors què passarà? Doncs que suprimiran Suïssa, Liechtenstein... que és una gota d'aigua, i els capitals se n'aniran cap als Estats Units.

—Vostè, segons Brussel·les, viu i treballa en un paradís fiscal. Què li sembla?

—Això és com l'infern i el purgatori. Si hi ha paradisos fiscals és perquè hi ha inferns fiscals, altrament no necessitaríem el paradís. Ara bé, també hi ha diferents graus d'inferns: hi ha els més castigats, els que cremen, els que no...

Cal matisar què són paradisos fiscals. Jo sempre he dit que hi ha diversos graus. Andorra és un paradís fiscal *light*, perquè, a diferència de Liechtenstein, Mònaco i molts altres països, aquí no s'admeten societats estrangeres perquè operin des d'Andorra amb benefici fiscal. La llei andorrana estableix que per constituir una societat, el capital estranger només pot arribar al 33%, que el president ha de tenir la nacionalitat andorrana o ser resident des de fa vint anys, i que el consell d'administració ha de tenir la mateixa proporció de gent andorrana que de fora. Això fa molt difícil que vinguin

a operar des d'Andorra societats que busquin determinats beneficis fiscals. Per tant, no estic d'acord quan es parla de paradisos fiscals i ens fiquen a tots en el mateix sac, al costat de Liechtenstein o de Gibraltar, on segurament sí que hi ha societats d'aquest tipus que operen des d'allà.

—En què consisteix, doncs, el paradís fiscal andorrà?

—Nosaltres som un paradís fiscal perquè els andorrans no paguem impostos. Millor dit, no pagàvem impostos, perquè ara en comencem a pagar-ne d'indirectes. Som un paradís fiscal dintre casa nostra i que d'això se'n poden beneficiar els clients en els seus comptes bancaris, doncs molt bé, ja que el senyor que ve aquí té el secret bancari, tant si és andorrà com si és estranger. Tothom quan parla d'Andorra es pensa que aquí hi ha societats estrangeres que operen i jo no en conec cap. Bé, sí, algun banc que està establert aquí legalment, però no passen dels dits de la mà les societats participades fins un 33% per capital estranger.

—Fins quan el secret bancari?

—És aquí on està la festa, en el secret bancari, no a cobrar impostos. Europa fa la festa pel secret bancari no per cobrar un 25% o un 35% en impostos. Si aquests anomenats paradisos fiscals oferissin aixecar el secret bancari a Brussel·les estarien encantadíssims i ja no demanarien res més, perquè ja s'encarregarien ells de caçar els contribuents. Hi ha dues qüestions relacionades amb el secret bancari: una, el blanqueig de diners per part del crim organitzat i l'altra són les evasions fiscals. Això es barreja i a alguns governs els interessa barrejar totes dues coses. Però si s'aconseguís destriar, crec que es podria arribar a un acord per aixecar el secret bancari en determinats supòsits, com és el blanqueig de diner. Una cooperació que la banca d'aquests paradisos fiscals, almenys a Europa, portem estrictament. És col·labora força. Sempre hi pot haver algun accident, però el control és bastant estricte. Ara bé, si no se suprimeix el secret bancari o els paradisos fiscals arreu del món serà inútil. Els efectes

que vol aconseguir la Unió Europea seran tan minsos que no els hi val la pena. Els capitals se n'aniran a un altre paradís. A més, tot el que es faci en aquest sentit no pot ser immediat, perquè imagini's la crisi que es desfermaria. Els capitals marxarien en 24 hores cap a altres destinacions, no sé on, i es descapitalitzaria l'economia europea. Primer, no hi pot haver un canvi immediat. I segon, si no és general a tot el món, el que aconseguiran és que als ciutadans europeus els sigui més difícil accedir a aquests paradisos, però no suprimiran el problema.

—Tot i ser un país petit, Andorra ha atret l'atenció d'algunes entitats bancàries catalanes, com la Caixa i el Banc Sabadell. El fet de gaudir de secret bancari ha estimulat el creixement de la banca?

—No. Ara hi ha una llicència de banca per a capital estranger i no la vol ningú. Per què? Doncs perquè el mercat és petit, és un mercat de 60.000 persones i hi ha sis o set bancs. Això no és res. Quan Andorra va començar a donar llicències bancàries, la banca francesa no va voler venir. El Govern la va anar a buscar i van dir que de cap manera, que no volien venir perquè econòmicament no els és rendible. Jo entenc que la banca espanyola, si té una sucursal a la Seu, tenir una sucursal aquí a Andorra sempre li donarà una mica més. És un mercat limitat. Llavors hi ha qui diu que no, que des d'Andorra, com que és paradís fiscal, es pot operar per tot el món. Home, tota la banca espanyola, francesa i mundial té paradisos fiscals molt més segurs que Andorra. I molt més estructurats per poder operar. Per fer operacions a l'estranger, la banca espanyola està a les Illes Jersey amb les mateixes facilitats que aquí, i qui diu les Jersey diu les Illes Caiman o les Bahames. Per tant, Andorra no li és un atractiu. I la prova és que hi ha una llicència que no està coberta i ningú la demana. La banca francesa no vol venir i ni l'alemanya ni l'americana se n'han preocupat. És una plaça amb 60.000 habitants, amb un determinat nombre d'empreses i prou. Amb tot això hi ha hagut una mica de mitificació.

Biografia

Òscar Ribas Reig, nascut a Sant Julià de Lòria (Andorra) l'octubre de 1936, és llicenciat en dret per la Universitat de Barcelona, Màster en Filosofia Política per la Universitat de Friburg (Suïssa) i doctorat en dret *honoris causa* per la Universitat de les Illes Balears. Estrenat en política el 1971 com a membre del Consell General de les Valls d'Andorra, es convertiria onze anys després en el primer president del Govern del Principat d'Andorra, càrrec des del qual es proposaria dotar Andorra d'una Constitució, que es va aprovar finalment el 14 de març de 1993, i d'importants reformes econòmiques. Membre d'una de les famílies de negocis més destacades del país dels Pirineus, Òscar Ribas també ha treballat en el sector privat, especialment en la banca, com a president de la Banca Reig fins fa escassament un any, i com a membre i president, entre 1986 i 1994, del consell d'administració de la Compañía Canariense de Tabacos, SA.

—Fa poc més d'un any, la Banca Reig i el Banc Agrícola van fusionar-se per crear Andbanc. Això demostra que en sectors com la banca les dimensions sí que importen?

—És evident, aquí i fora d'aquí. En una economia cada dia més internacionalitzada la grandària és un factor important per prosperar. A la política passa el mateix. És una realitat, que no sempre és positiva. Les societats mitjanes o petites cada dia tenen més dificultats per desenvolupar-se i sobretot per lluitar amb la competència que fan les grans firmes.

—L'objectiu d'Andbanc és aconseguir aquesta necessària internacionalització i ha començat obrint sucursal a les Bahames i la següent serà a Ginebra. Per què han optat per aquestes places?

—Ja les havíem escollit abans de la fusió. Bahames estava en tràmit per part del que era l'antic Banc Agrícola, i Banca Reig obria a Ginebra. Cada banc tenia la seva estratègia. S'opera allà com a paradís fiscal millor que aquí, per tant obrim allà.

—És a dir, els mateixos banquers andorrans surten fora a buscar millors paradisos fiscals des d'on operar?

—És clar. Hem d'obrir allà per ser competitius no sols amb la banca andorrana sinó amb la banca mundial. Per això li dic que la definició de paradís fiscal s'ha de matisar molt. No som un paradís fiscal com d'altres, com la gent pensa. Som un paradís fiscal *light*. Si, com a Liechtenstein, tinguéssim 50.000 societats operant aquí amb capital estranger, evidentment que no ens mouríem. Però hem d'anar allà on hi ha els cèntims. Si convé a Indonèsia o a Delaware. Aquest últim és un cas interessant, perquè suposo que els Estats Units, que és un país fort, defensarà aferrissadament el seu paradís fiscal.

—Se senten com a caps de turc?

—Sí. És un acte de força. La Unió Europea no pot combatre els Estats Units, perquè són més forts, i llavors s'entreté amb els petits.

—A vostè, una Europa en mans de grans estats li fa més por que gràcia.

—Jo crec que hauria de fer por a tot hom. Les grans organitzacions sempre

són problemàtiques. La història així ho demostra. Tenen tendència a un centralisme horrorós i ho veiem en la mateixa evolució de la història d'Europa. Els primers, els Jean Monnet, el De Gasperi i l'Adenauer, prometien l'Europa de les regions i encara ens la prometen ara, però cada dia centralitzen més les decisions a Brussel·les. Prometen i estan centralitzant. Fins quan? Això és com el Reial Madrid i el Barcelona. Es miren els Estats Units i ara volen fer els Estats Units d'Europa. Sí, però amb un risc evident de fracàs. Aquest afany centralitzador pot acabar provocant baralles i tornar a la secessió. S'han de tenir en compte les regions d'Europa, perquè cada una té el seu estil i els seus propis problemes. Si no es torna a la font de l'Europa de les regions, Europa serà problemàtica. Les centralitzacions porten problemes. I a casa vostra ho coneixeu perfectament. Això que passa amb els estats es pot reproduir amb la Unió Europea, i vosaltres en sou un clar exemple: Madrid ho xucla tot.

—Enfront d'aquest esperit centralitzador, cada cop són més les veus que reclamen potenciar regions econòmiques que han existit sempre, com la de l'arc mediterrani, de la qual formen part Andorra, Catalunya, el País Valencià i les Balears.

—Aquestes són regions naturals, que van de nord a sud, i que han estat amagades dintre dels estats. Quan en els anys 60 estudiava filosofia a la Universitat de Friburg (Suïssa) parlava amb altres estudiants sobre les regions d'Europa i n'hi havia un que que deia que les regions econòmiques a Europa anaven de nord a sud. I si mires el mapa d'Europa, els sectors industrials es distribueixen de nord a sud: de la conca de París cap a Tolosa; Berlín-Suïssa-Milà; i a la Mediterrània tenim una àrea que va des de la conca del Roine-Lió-Montpeller i frontera avall. Les millors aliances econòmiques són amb els veïns. Perpinyà i Figueres estan molt més pròxims que Barcelona i Montpeller. Per tant, hem de començar per aquí.

Barbara Amorós